

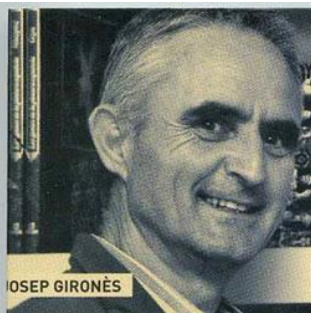

HOMENOTS DEL SUD

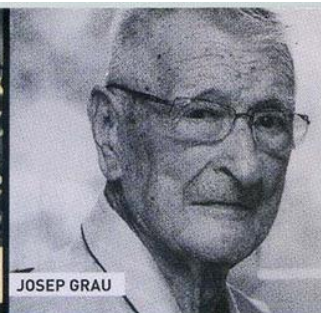
TERCERA SÈRIE

XAVIER GARCIA

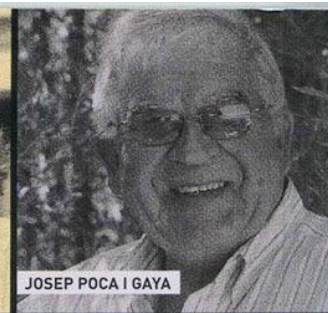
JOSEP GIRONÈS

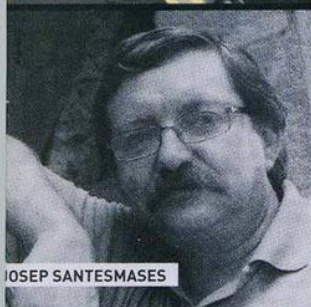
JOSEP GRAU

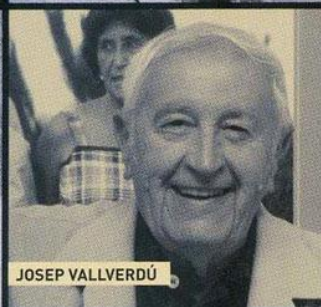
JOSEP M. SANS TRAVÉ

JOSEP POCA I GAYA

JOSEP SANTESMASES

JOSEP VALLVERDÚ

LLUÍS M. MONCUNILL

MANUEL MELLADO

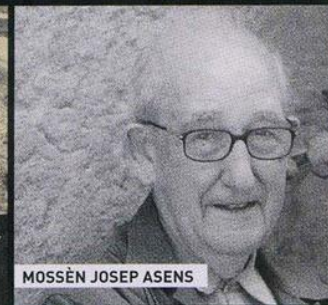
AROLA EDITORS

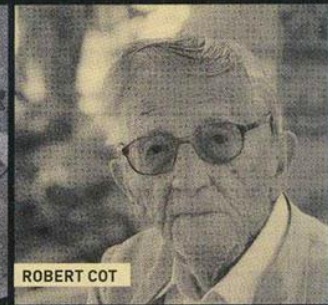
MARTÍ ROM

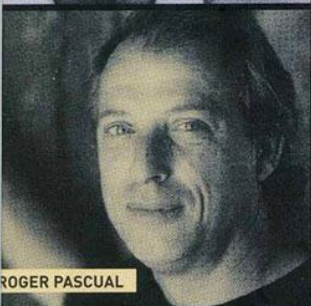
MIQUEL SALVADÓ JASSANS

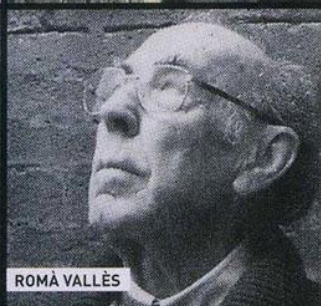
MOSSÈN JOSEP ASENS

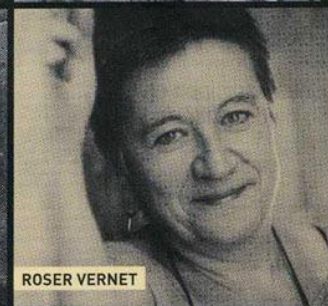
ROBERT COT

ROGER PASCUAL

ROMÀ VALLÈS

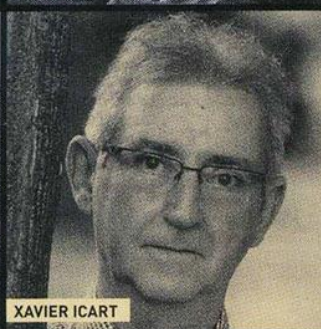
ROSER VERNET

SERGI SALADIÉ

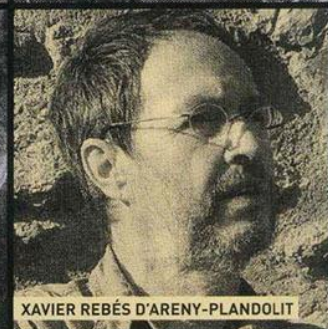
TONI BARA

XAVIER ICART

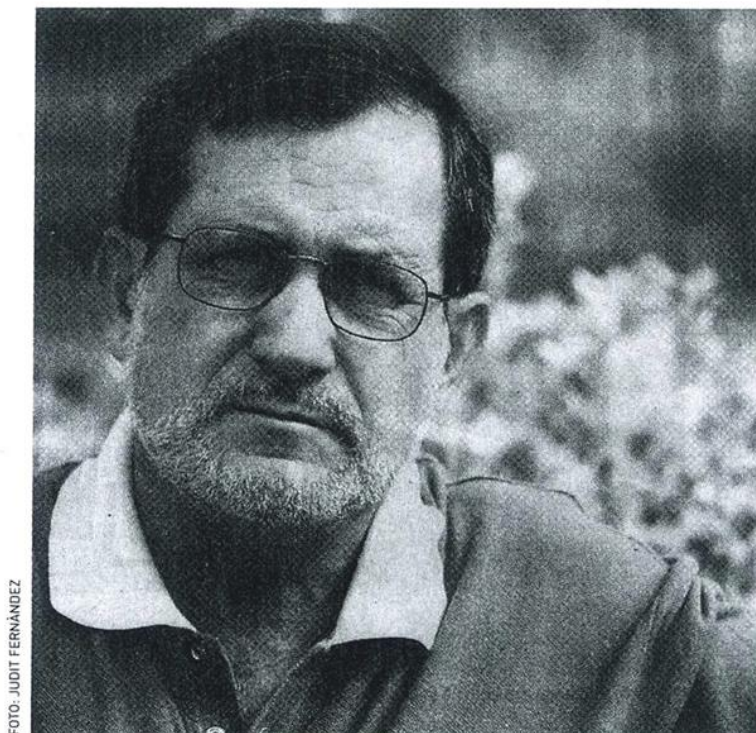
XAVIER JOANPERE

XAVIER REBÉS D'ARENY-PLANDOLIT

MARTÍ ROM

Mironià de Mont-roig

Enginyer industrial, cineasta i documentalista, biògraf d'artistes i escriptors del Sud, començant per Miró, presideix el Centre que Mont-roig ha dedicat al gran pintor català.

Aquest xicot —barceloní de 1950, de pares mont-roigencs— em passeja pels escenaris de Joan Miró, de qui sap que sóc devot des de la meva més tendra joventut, i quan menys m'ho pensava em diu:

—«Mira, veus, allò és el Mas Miró, doncs, des d'aquesta finestra, pintava els camps i muntanyes d'aquest Camp de Tarragona.»

—Cony, devia ser fantàstic! —li dic.

—«Sí, devia, perquè ara, ja ho veus, autopista i autovia amunt i avall. És una llarga història.»

En efecte, tot és una llarga història si pensem que el 2011 va fer cent anys que Miró arribà en aquest poble, que ja portà per sempre al cor, que immortalitzà en uns quadres que ja formen part del patrimoni pictòric del món, que l'hi guarí la salut i que, arreu on anés, sempre portava un

bri d'herbes boscanes d'aquests marges i un sarpat de garrofes que feien recordar-li la força substancial de la terra.

La primera vegada que vaig veure l'original de «La Masia», el 1993 a la Fundació Miró de Barcelona, en ocasió del centenari de la seva naixença, vaig tenir com una mena de sotragada hormonal. M'hi vaig estar una llarga estona davant i no me'n sabia anar, perquè em *llamava*, que diuen a l'Ebre. Quan Martí Rom me'l torna a fer veure, en reproducció perfecta, al Centre Miró de Mont-roig, inaugurat el 2004 a l'Església Vella del poble, per part d'una engrescada associació cultural que ell presideix, em reprèn el sentiment de sempre, que el mateix Miró, en cartes als seus amics (Francesc Trabal, Sebastià Gasch o al francès Yvon Taillandier), consignava de forma irrefutable: **Tota la meva obra és concebuda a Mont-roig.**

Des dels anys 1979 o 1980, quan vaig anar per primer cop a Mont-roig a informar-me de la terrible «guerra de l'aigua» que afectava els pous de les pagesies d'aquest terme —víctimes del saqueig industrial que en feien les químiques— potser no havia tornat a pujar-hi. Sempre que hi passava en tren, davant de l'esbalandrada estació, em quedava mirant, allà al fons, emparada per les Muntanyes de Prades, la graciosa Roca Roja, amb l'ermita de Sant Ramon, i a sota el Santuari de la Mare de Déu de la Roca, pintats per Miró, com féu amb aquelles vinyes, camins i camps de garrofers, masos i pagesos corbats als horts, convivint tots entre el cel constel·lat i la menudalla que s'arrossegava per terra. Doncs, ja era hora que ho tornés a veure en directe.

L'amistat amb Martí Rom —feta fa uns quinze anys a Barcelona, a redós de l'Associació d'Enginyers Industrials de Catalunya— ho va fer possible. Naturalment, jo no tinc res a veure amb aquest ram professional, però Martí Rom sí (que em parla del seu món informàtic i automobilístic a través de Nissan-Renault). Dintre d'aquesta Associació, des de 1982, en Martí i el seu col·lega J.M. García Ferrer, van tenir la idea de crear un Cineclub, amb la finalitat de produir, cada any fins ara, un llibre i un audiovisual, dedicats a biografiar personalitats de la nostra cultura, prop d'unes trenta fins al moment, entre les quals trobo homenots tan remarcables com Carles Santos, Joan Perucho, Josep Palau Fabre, Ricard Salvat, Josep M. Carandell, Miquel Porter Moix, tots estimats, i Joan Guinjoan, el compositor de Riudoms, el que més. La preferència cap a autors del sud de Catalunya, o que hi han estat relacionats, no és difícil d'endevinar en aquest llistat parcial, i trobo que els meus amics han fet molt bé, fent bona la cita que Catalunya també té Sud, en el sentit que hi han nascut o treballat tipus de gran caràcter, començant per Picasso a Horta de Terra Alta i Miró, que era barceloní, a Mont-roig.

Amb aquest sofregit per entremig vam quedar de trobar-nos en aquests paratges en Martí Rom i la seva dona, Glòria Alsina, que participa activament de la revifada mironiana a Mont-roig, fins al punt que fou ella qui, en el documental «D'un roig encès. Miró i Mont-roig» que Martí dedicà al pintor, el juny de 1979, entrevistant-lo al taller mallorquí de Son Abrines, als seus vuitanta-sis anys, va fer les fotografies d'aquella memorable trobada.

Reveig aquestes imatges al Centre de Mont-roig, enmig de les fotografies de les mateixes pintures inspirades aquí, tot adobat amb les eines del món de pagès que el va fer viure, i un sanglot de nostàlgia inevitable em puja per la carcanada. Dintre les parets de l'Església Vella —ara que els feligresos prefereixen anar a d'altres rituals litúrgics, com estimbar-se per carreteres o alcoholitzar-se en els llocs més infames—, el món mironià adquireix una gravetat de sacrifici, el del món que el va fer viure, però que a través de les seves pintures ens continua mirant acusadorament.

De la Societat Obrera a la pedra seca

El món de Martí Rom —des de Barcelona, on treballa; des de Sant Cugat, on viu i, des de Montroig, on concreta tot el que pensa— ha estat, també, de 1974 a 1982, el del cinema independent, el dels audiovisuals i documentals i el dels cine-clubs, possibles gràcies a haver creat la distribuïdora Central del Curt, que em defineix, amb un orgull ben justificable, com **la única plataforma d'exhibició no convencional que existia a Espanya**, complementada amb la productora Cooperativa de Cinema Alternatiu, que produí documentals de tota mena relatius als anys de la Transició, que ara retornen amb tot el tema de la Memòria Històrica. **Gran part de les imatges en blanc i negre d'aquella època, que ha anat passant TV3, són nostres**, em diu i afegeix: **Després de tanta filmació, vaig dir-me: home, sóc de Mont-roig, i allí hi ha Joan Miró, i així és com vaig fer el documental, després que el poble, el 29 d'abril de 1979, a través de l'Associació de Veïns «Muntanya Roja», li dediqués una gran jornada d'homenatge, que també es va gravar, naturalment.**

Si el Centre Miró permet conèixer la relació de Miró amb Mont-roig, i en definitiva la història del mateix poble, també a través de l'itinerari urbà «Mirar Miró Mont-roig (3 MR) per nou indrets senyalitzats, es pot fer una lectura històrica de la Vila Roja i el seu entorn: de la platja de la Pixerota a les ermites, dels masos als camps, dels carrers a l'Església o de les muntanyes a les persones, com la Vaileta, Consol Boquera, que pintà quan la nena tenia quatre anys o com l'artista local Jacint Salvadó (1892-

1983), que a París —on va conèixer Miró— féu de model, el 1923, per als arlequins de Picasso.

Tot això també ho té llargament escrit Martí Rom a la revista local «Ressò mont-roigenc», perquè aquest homenot, a més d'enginyer i cineasta, s'ha convertit en historiador local, **perquè no hi havia ningú més**. I així han anat sortint els seus llibres sobre la Societat Obrera i «Barraques de pedra seca a Mont-roig del Camp» (Cossetània, 2007), escrit amb altres estudiosos, com Esther Bargalló, la qual, amb Miquel Anguera, Angelina Rovira, Pilar Just, Glòria Alsina, Iolanda Vela i altres, col·laboren a tirar endavant el poble.

Martí Rom ha escrit, darrerament, un extraordinari volum, esplèndidament editat per Arola de Tarragona, el 2012, titulat *Pal de ballarí. Joan Miró i Mont-roig (1911-1929)*, que no és més —essent-ho tot— que la sublimació, exhaustivament detallada, del pas d'aquell ésser transcendent de la nostra pintura per aquest tros de blau de mar, que cal·ligafià de la formiga al cel.